

แบบฝึกทักษะการสร้างคำในภาษาไทย
รายวิชาภาษาไทย ๓ รหัสวิชา ทต๒๑๐๑
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

เล่มที่ ๑ คำมูล

นางเสาวณี แก้วแจ้ง
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนปากช่อง
อำเภอบัวชุม จังหวัดนครราชสีมา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๑

คำชี้แจง

แบบฝึกทักษะการสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย ๓ รหัสวิชา ท๓๒๑๐๑
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะ
 การสร้างคำ ให้กับนักเรียน ในรายวิชาภาษาไทย ๓ รหัสวิชา ท๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕
 ให้มีองค์ความรู้ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช ๒๕๕๑
 โดย แบบฝึกทักษะมีทั้งหมด ๖ เล่ม ดังนี้

- เล่มที่ ๑ เรื่อง คำมูล
- เล่มที่ ๒ เรื่อง คำประสม
- เล่มที่ ๓ เรื่อง คำซ้อน
- เล่มที่ ๔ เรื่อง คำซ้ำ
- เล่มที่ ๕ เรื่อง คำสมาส
- เล่มที่ ๖ เรื่อง คำสนธิ

แบบฝึกทักษะการสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย ๓ รหัสวิชา ท๓๒๑๐๑
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เล่มที่ ๑ เรื่อง คำมูล เล่มนี้ ประกอบด้วย
 คำแนะนำการใช้แบบฝึก มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้
 แบบทดสอบก่อนเรียน ใบความรู้ แบบฝึกทักษะ แบบทดสอบหลังเรียน และเฉลย

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแบบฝึกทักษะการสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย ๓
 รหัสวิชา ท๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เล่มที่ ๑ เรื่อง คำมูล
 เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อ ครู นักเรียน และผู้ที่สนใจเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน
 ในครั้งต่อไป ได้เป็นอย่างดี

คำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับครู

แบบฝึกทักษะการสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย ๓ รหัสวิชา ท๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีแบบฝึกทั้งหมด ๖ เล่ม แต่ละเล่มมีแบบฝึกทักษะ จำนวน ๗ แบบฝึก และเพื่อการใช้แบบฝึกเสริมทักษะมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ครูผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

๑. เตรียมและศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำคัญ มาตรฐานและตัวชี้วัด กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล แบบฝึกทักษะการสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย ๓ รหัสวิชา ท๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ให้เข้าใจก่อนที่จะให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมในแบบฝึก

๒. อธิบายให้นักเรียนทราบถึงจุดประสงค์ของการใช้แบบฝึกทักษะการสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย ๓ รหัสวิชา ท๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้นักเรียนได้ประโยชน์สูงสุดจากการทำแบบฝึก

๓. ตระหนักอยู่เสมอว่าในการทำกิจกรรมควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด อาทิ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การตรวจแบบฝึกด้วยตนเอง การเปลี่ยนกันตรวจกับเพื่อน ตลอดจนการบันทึกคะแนนและเปรียบเทียบพัฒนาการของตนเอง

๔. ขณะปฏิบัติกิจกรรม ครูควรแนะนำและเป็นที่ปรึกษา เป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้นักเรียนทุกคนได้ฝึกปฏิบัติจริง และปฏิบัติกิจกรรมที่ได้กำหนดให้ได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดทักษะและเกิดความชำนาญในเนื้อหาที่จัดการเรียนรู้อย่างแท้จริง และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

๕. ประเมินผลจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบท้ายบทเรียน ตามที่กำหนดไว้ ในแผนจัดการเรียนรู้

๖. สรุปผลการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบผลงานร่วมกับนักเรียน และบันทึกคะแนน

คำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียน

แบบฝึกทักษะการสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย ๓ รหัสวิชา ท๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชุดที่ ๑ เรื่อง คำมูล มีแบบฝึกทั้งหมด ๗ แบบฝึก ให้นักเรียนอ่านคำแนะนำการใช้และปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้

๒. อ่านคำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะการสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย ๓ รหัสวิชา ท๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชุดที่ ๑ เรื่อง คำมูล ให้เข้าใจตามขั้นตอน

๓. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ ในเวลา ๑๕ นาที ลงในกระดาษคำตอบ แล้วตรวจคำตอบจากเฉลยส่งให้ครูตรวจสอบความถูกต้อง

๔. ศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ แล้วทำแบบฝึกที่กำหนดให้จนครบทุกกิจกรรมตามลำดับ

๕. ทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ ในเวลา ๑๕ นาที ลงในกระดาษคำตอบ ส่งให้ครูตรวจสอบความถูกต้อง

๖. ครูประกาศผลการสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคน เพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของตนเองกับการประเมินผลก่อนเรียน

๗. นักเรียนควรมีสมาธิ และความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ในขณะศึกษาเนื้อหาและทำแบบฝึกทักษะการสร้างคำในภาษาไทย และปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดให้

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด

ม.๔/๖ อธิบายและวิเคราะห์หลักการสร้างคำในภาษาไทย

สาระสำคัญ

คำมูล คือ คำที่ใช้ในภาษามาตั้งแต่ดั้งเดิม อาจเป็นคำพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้ แต่จะต้องเป็นคำที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง อาจเป็นคำไทยแท้หรือคำที่มาจากภาษาอื่นได้ คำมูลเป็นคำตั้งต้นสำหรับการสร้างคำในภาษา

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความหมายของคำมูลได้
๒. บอกชนิดและลักษณะของคำมูลได้
๓. จำแนกคำมูลได้ถูกต้อง
๔. อธิบายและยกตัวอย่างคำมูลพยางค์เดียวและคำมูลหลายพยางค์ได้
๕. เลือกใช้คำมูลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

แบบทดสอบก่อนเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมาย × ลงใน
กระดาษคำตอบ (๑๐ คะแนน)

๑. ข้อใดกล่าวถูกต้องที่สุด
 - ก. คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมาเพียงครั้งเดียวไม่มีความหมาย
 - ข. คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมาหลายครั้ง แต่ไม่มีความหมาย
 - ค. คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมาทีละครั้งก็ได้ แต่ต้องมีความหมาย
 - ง. คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมาจะมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้
๒. ข้อเป็นความแตกต่างระหว่างคำกับพยางค์
 - ก. ความหมาย
 - ข. เสียงสระและเสียงพยัญชนะ
 - ค. เสียงสระและเสียงวรรณยุกต์
 - ง. เสียงพยัญชนะและเสียงวรรณยุกต์
๓. ข้อใดกล่าวถึงลักษณะของคำมูลถูกต้องที่สุด
 - ก. คำมูลต้องเป็นคำพยางค์เดียวเท่านั้น
 - ข. คำมูลต้องเป็นคำพยางค์เดียวที่มีความหมาย
 - ค. คำมูลเป็นคำพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ที่มีความหมาย
 - ง. คำมูลเป็นคำพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ที่ไม่มีความหมาย
๔. คำมูลแบ่งออกเป็นกี่ชนิด
 - ก. ๒ ชนิด
 - ข. ๓ ชนิด
 - ค. ๔ ชนิด
 - ง. ๕ ชนิด

๕. ข้อใดเป็นคำมูลพยางค์เดียว

- ก. ตลก
- ข. ฉันท
- ค. กะทิ
- ง. จันท

๖. ข้อใดเป็นคำมูลหลายพยางค์

- ก. จระเข้ หมาดำ งูเงี้ยว
- ข. กะทิ น้ำหวาน โหระพา
- ค. ชุ่ม สะดวก เดินตลาด
- ง. กระทะ กระละมั่ง นาฬิกา

๗. ข้อใดเป็นคำมูลทุกคำ

- ก. กลางวัน โยกเยก คู่มี
- ข. ทะเล สือสาร กาลเวลา
- ค. โกรโโส ชุขระ แจ่มใส
- ง. อลหม่าน กระจาด จะละเม็ด

๘. ข้อใดเป็นคำมูลที่มาจากภาษาอื่นทุกคำ

- ก. โหระพา บะหมี่ มะละกอ
- ข. ก่วยเตี๋ยว เทนนิส เกเร
- ค. ภรรยา มนุษย์ แบดมินตัน
- ง. ะรึน ราชินี คอมพิวเตอร์

๙. ข้อใดเป็นคำมูลที่เป็นคำไทยแท้ทุกคำ

- ก. กัก กู้ก แก้ง
- ข. เพ็ญ จันทร พร
- ค. บุหร่ง บุหลัน บุหงา
- ง. มะพร้าว ตะขบ ตะปู

๑๐. ข้อใดเป็นคำมูลที่มาจากภาษาอังกฤษทั้งหมด

- ก. แช จาร์ เกียะ แป๊ะ สูญ
- ข. การ์ด ไมล์ เมตร ปอนด์ ฟุต.
- ค. กราฟ เกียะ เกี้ยว เพ็ญ ไซด์
- ง. ฉันท กระผม ขยุกขยิก บาย อวย

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย
รายวิชาภาษาไทย ๓ รหัสวิชา ท๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เล่มที่ ๑ เรื่อง คำมูล

ชื่อ - นามสกุล.....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/.....เลขที่.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
๑				
๒				
๓				
๔				
๕				
๖				
๗				
๘				
๙				
๑๐				

คะแนนเต็ม	๑๐
คะแนนได้	

ผลการประเมิน

- ☐ ดีมาก
☐ ดี
☐ ปานกลาง
☐ ปรับปรุง

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(นางสาวณิ แก้วแจ้ง)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนระหว่าง ๙-๑๐	อยู่ในเกณฑ์	ดีมาก
คะแนนระหว่าง ๗-๘	อยู่ในเกณฑ์	ดี
คะแนนระหว่าง ๕-๖	อยู่ในเกณฑ์	ปานกลาง
คะแนนระหว่าง ๐-๔	อยู่ในเกณฑ์	ปรับปรุง

เรื่อง คำ

- กา (กา) มี ๑ พยางค์
- กระถาง (กระ-ถาง) มี ๒ พยางค์
- โหระพา (โห-ระ-พา) มี ๓ พยางค์

- ยะ มี ๑ พยางค์ ๑ คำ ไม่เป็นคำเพราะไม่มีความหมาย
- หมู มี ๑ พยางค์ ๑ คำ เป็นคำเพราะมีความหมาย
- กะทิ มี ๒ พยางค์ ๑ คำ เป็นคำเพราะมีความหมาย

ความหมายและลักษณะของคำมูล

ความหมาย

คำมูล คือ คำพื้นฐานที่มีความหมายสมบูรณ์ในตนเอง ไม่สามารถแยกศัพท์ย่อยออกจากกันได้ กล่าวคือ เป็นคำที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะ อาจเป็นคำไทยแท้แต่ดั้งเดิมหรือเป็นคำที่มาจากภาษาอื่นก็ได้ เป็นคำพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้ แต่จะต้องมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง คำมูลเป็นคำตั้งต้นสำหรับการสร้างคำในภาษาไทย

ตัวอย่าง	กิ้งกือ	สัตว์เลื้อยคลานชนิดหนึ่ง	เป็นคำมูล
ถ้าจับแยกคำ	กิ้ง	ไม่มีความหมาย	ไม่เป็นคำมูล
	กือ	ไม่มีความหมาย	ไม่เป็นคำมูล

วิธีการง่ายๆที่จะสังเกตว่าคำนั้นเป็นคำมูลหรือไม่ คือ ลองแยกคำนั้นๆ ออกมา ถ้าพบว่าบางคำหรือทุกคำ ไม่มีความหมายเลยหรือมีความหมายแต่ความหมายนั้นไม่มีเค้ากับคำเดิมทั้งหมดแสดงว่าเป็นคำมูล เช่น กระ-ถาง ถ้าแยกแต่ละพยางค์ออกจากกันก็จะไม่มีความหมายที่เป็นภาษาปะกักกว้างทำด้วยดินเผา ใช้สำหรับปลูกต้นไม้เลย

คำมูลแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด

๑. คำมูลพยางค์เดียว คือ คำที่เปล่งเสียงออกมาพยางค์เดียวโดดๆและได้ความหมายชัดเจนในตัวเอง อาจเป็นคำไทยแท้หรือเป็นคำที่มาจากภาษาอื่นก็ได้ เช่น

คำไทยแท้ เช่น พ่อ แม่ พี่ ป้า น้ำ อา หมู กา ไก่ สูง ต่ำ ดำ ขาว
คำภาษาจีน เช่น โต๊ะ ตัว เตี้ย เฮีย เจ้ กัง ก๊ก เฮง ซวย ชี้ เกี้ยว เกียะ
คำภาษาเขมร เช่น เกลือ แห่ ช้าง ตรู บวช ไพร เพ็ญ กรรม ตรม เกลือ
คำยืมภาษาบาลี เช่น เลข สุข สงฆ์ อัฐ รัฐ โลก ชิน
คำยืมภาษาสันสกฤต เช่น ยักษ์ จันทร เนตร ศรี กัลป์ ครุฑ อินทร์
คำยืมภาษาอังกฤษ เช่น ฟรี โน้ต เทอม เช็ค เค้ก กราฟ ฟุต คุกกี้ เมตร

ตัวอย่าง คำมูลพยางค์เดียวตามชนิดของคำในหลักและการใช้ภาษาไทย

คำมูลที่เป็นคำนาม	เช่น	กบ ไก่ ไข่ นก เสือ
คำมูลที่เป็นคำสรรพนาม	เช่น	ฉัน เธอ ท่าน คุณ เขา
คำมูลที่เป็นคำกริยา	เช่น	กิน นอน เดิน วิ่ง โกรธ
คำมูลที่เป็นคำวิเศษ	เช่น	ขาว ดำ แดง สูง อ้วน
คำมูลที่เป็นคำบุพบท	เช่น	นอก เหนือ ใต้ ไกล ใกล้
คำมูลที่เป็นคำสันธาน	เช่น	ถ้า แต่ เพราะ และ หรือ
คำมูลที่เป็นคำอุทาน	เช่น	โอ๊ย โอ้ ว้าย ้วย เอ๊ะ

คำมูลแบ่งออกเป็น ๒
ชนิด นะครับเพื่อนๆ

๒. คำมูลหลายพยางค์ คือ คำที่เปล่งเสียงหลายพยางค์ แต่ถ้าแยกแต่ละพยางค์ออกจากกันจะไม่มีคามหมายหรือถ้ามีความหมายก็ไม่ใกล้เคียงกับคำที่รวมพยางค์อยู่ แต่ถ้านำพยางค์มารวมกันจึงจะเกิดความหมาย เช่น กะทิ นาที มะละกอ นาฬิกา โกรโโกโส ฯลฯ เป็นต้น

คำมูลหลายพยางค์นี้ก็เช่นเดียวกันกับคำมูลพยางค์เดียว คือ มีทั้งคำที่เป็นคำไทยแท้และเป็นคำที่มาจากภาษาอื่นก็ได้ เช่น

คำไทยแท้ เช่น บาดทะยัก ทะมัดทะแมง ระรื้น เกเร มะละกอ

คำยืมภาษาจีน เช่น กงสี ก่วยเตี๋ยว ชินแส ซิว๊ว เฉาก๊วย หอยจ๊อ

คำยืมภาษาเขมร เช่น ไถง แถง ถนง ผจัญ เขนย เสวย ชำร่วย

คำยืมภาษาบาลี เช่น จุฬา กีฬา วิชา ปัญญา วัฒนา ภริยา ฐานะ

คำยืมภาษาสันสกฤต เช่น กริธา วิทยา เศรษฐี อักษร อัปสร ภรรยา

คำยืมภาษาอังกฤษ เช่น เทนนิส แบดมินตัน เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ไอศกรีม

คำมูลหลายพยางค์ คือ คำมูลที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

๑. ประกอบด้วยพยางค์ที่ไม่มีคามหมาย เช่น จิ้งหรีด จะเห็นว่าพยางค์ " จิ้ง " และ " หรีด " ต่างก็ไม่มีคามหมาย

๒. ประกอบด้วยพยางค์ที่มีความหมายเพียงบางพยางค์ เช่น กิริยา จะเห็นว่าพยางค์ " ยา " มีความหมายเพียงพยางค์เดียว

๓. ประกอบด้วยพยางค์ที่มีความหมาย แต่คามหมายของคำนั้นไม่มีค้ำคามหมายของแต่ละพยางค์เหลืออยู่เลย เช่น

นารี จะเห็นว่าพยางค์ " นา " มีความหมายเกี่ยวกับที่นา ที่ชาวนาทำนากัน แต่สำหรับ " รี " ก็มีความหมายไปในทางที่มีรูปร่างไม่กลม ไม่ยาว เรียกว่า รูปร่างรี แต่เมื่อรวม " นา " กับ " รี " เข้าด้วยกัน คือ นารี แล้วจะแปลว่า ผู้หญิง ซึ่งคามหมายของ นารี ไม่เกี่ยวเนื่องกับคามหมายของพยางค์ " นา " และ " รี " เลย

ตัวอย่าง คำมูลหลายพยางค์ตามชนิดของคำในหลักและการใช้ภาษาไทย

คำมูลที่เป็นคำนาม	เช่น	แตงโม ตะไคร้ จิ้งหรีด นาฬิกา
คำมูลที่เป็นคำสรรพนาม	เช่น	กระผม กระหม่อม ดิฉัน
คำมูลที่เป็นคำกริยา	เช่น	กระโดด สะดุด ตะโกน กระหิ้ม
คำมูลที่เป็นคำวิเศษ	เช่น	แจ่มแจ้ง รุ่งเรือง ประเสริฐ ทะมึดทะแม่ง
คำมูลที่เป็นคำบุพบท	เช่น	สำหรับ เฉพาะ กระทั่ง จนกระทั่ง
คำมูลที่เป็นคำสันธาน	เช่น	แม้ว่า ฉะนั้น กระนั้น
คำมูลที่เป็นคำอุทาน	เช่น	อนิจจัง อุเหม โอโฮ ปัดโอ

ข้อสังเกตคำมูล

คำมูลหลายพยางค์ ควรดูว่าในคำหลายพยางค์นั้นมีความหมายทุกคำหรือไม่
ถ้ามีความหมายบ้างไม่มีความหมายบ้างเป็นคำมูลหลายพยางค์
เช่น นาฬิกา เป็นคำมูลหลายพยางค์

นา	คำว่า “นา”	มีความหมาย
ฬิ	คำว่า “ฬิ”	ไม่มีความหมาย
กา	คำว่า “กา”	มีความหมาย

แบบฝึกทักษะที่ ๑

เรื่อง คำมูล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง และเขียนเครื่องหมายผิด ✕ หน้าข้อความที่ผิด (๑๐ คะแนน)

ตัวอย่าง

..... ✓ คำมูลแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ คำมูลพยางค์เดียวและคำมูลหลายพยางค์

- ๑. คำ คือ หน่วยของคำที่ไม่มีความหมายในตัว
- ๒. พยางค์ คือ เสียงที่เปล่งออกมาแล้วต้องมีความหมายทุกคำ
- ๓. คำมูล เป็นคำพื้นฐานที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง กล่าวคือ เป็นคำที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะอาจเป็นคำไทยดั้งเดิมหรือเป็นคำที่มาจากภาษาอื่นก็ได้
- ๔. คำมูลหลายพยางค์ หมายถึง คำมูลที่มีเสียงมากกว่าหนึ่งเสียง เช่น มะพร้าว
- ๕. คำที่ประกอบด้วยพยางค์ที่มีความหมาย แต่ความหมายของคำนั้นไม่มีเค้าความหมายของคำเดิมแสดงว่าคำๆ นั้นเป็นคำมูล
- ๖. คำว่า “นาฬิกา” ไม่ได้เป็นคำมูล เนื่องจากเมื่อแยกแต่ละพยางค์ออกมาแล้วมีความหมายในตัวเองบางส่วน คือคำว่า นา และ กา
- ๗. คำว่า “ตะปู” เมื่อแยกพยางค์ออกจากกันแล้ว จะไม่มีความหมายของคำว่า ตะปู เหลืออยู่เลย
- ๘. คำว่า “หนังสือ” เป็นคำมูลหลายพยางค์ที่มีความหมายเพียง บางพยางค์
- ๙. คำว่า “กุญแจ” คำมูลหลายพยางค์ที่ความหมายของคำไม่มีเค้าความหมายของแต่ละพยางค์
- ๑๐. คำว่า “กราฟ” เป็นคำมูลหลายพยางค์

แบบฝึกทักษะที่ ๒ เรื่อง คำมูล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่เป็นคำมูลพยางค์เดียว และเขียนเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อความที่เป็นคำมูลหลายพยางค์ (๑๐ คะแนน)

ตัวอย่าง

..... ✓ เพชร

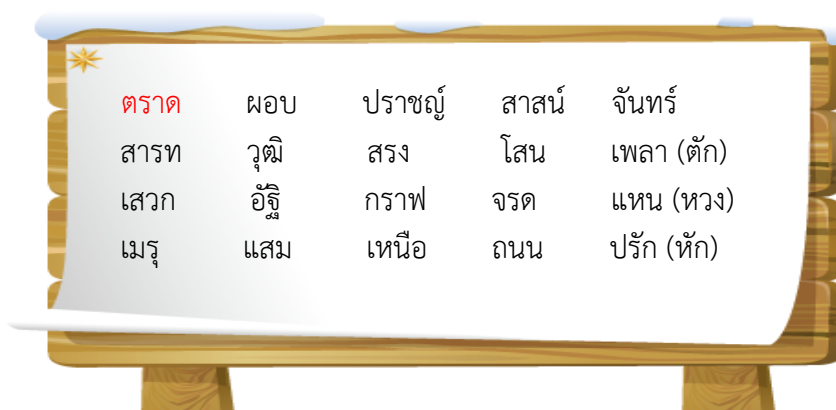
- ๑. ไผท
- ๒. ถนน
- ๓. ตรู
- ๔. ผกา
- ๕. เขม่น
- ๖. โบสถ์
- ๗. กิริยา
- ๘. ศก
- ๙. เพชร
- ๑๐. นที

แบบฝึกทักษะที่ ๓

เรื่อง คำมูล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำ ที่เป็นคำมูลพยางค์เดียวจากกรอบที่กำหนดให้ และเขียนลงในตารางให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

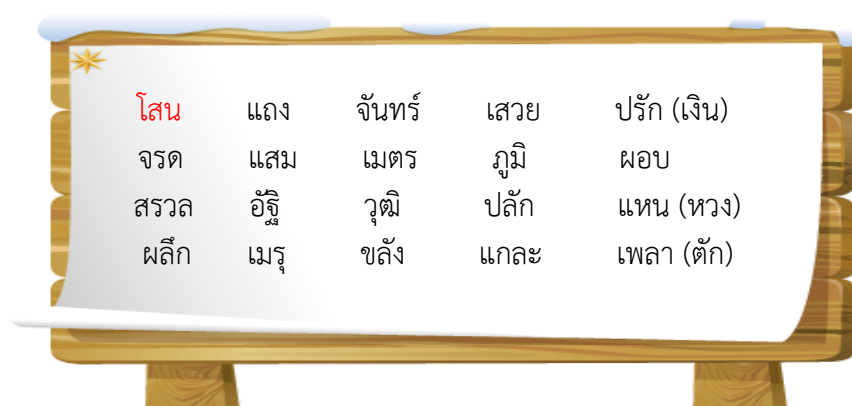
ข้อที่	คำ
ตัวอย่าง	ตราด
๑	
๒	
๓	
๔	
๕	
๖	
๗	
๘	
๙	
๑๐	

แบบฝึกทักษะที่ ๔

เรื่อง คำมูล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำที่เป็นคำมูลหลายพยางค์จากกรอบที่กำหนดให้ และเขียนลงในตารางให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

ข้อที่	คำ
ตัวอย่าง	โสน
๑	
๒	
๓	
๔	
๕	
๖	
๗	
๘	
๙	
๑๐	

แบบฝึกทักษะที่ ๕

เรื่อง คำมูล

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาคำมูลต่อไปนี้ แล้วระบุว่าคำใดเป็นคำมูลที่เป็นคำไทยแท้ และ คำมูลที่มาจากภาษาอื่น โดยระบุแหล่งที่มาของคำ หน้าคำที่กำหนดให้ (๑๐ คะแนน)

ตัวอย่าง **คำยืมภาษาอังกฤษ** คอมพิวเตอร์

- ๑. ชำร่วย
- ๒. หัวเราะ
- ๓. ปะหมี่
- ๔. ไมโครโฟน
- ๕. สามี่
- ๖. บาดทะยัก
- ๗. กระป๋อง
- ๘. แซยิด
- ๙. ปิงปอง
- ๑๐. ฤาษี

แบบฝึกทักษะที่ ๖

เรื่อง คำมูล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำมูลจากกรอบที่กำหนดให้ มาเติมลงในช่องว่างเพื่อให้ได้ใจความสมบูรณ์ (๑๐ คะแนน)

กระถาง	สับประรด	อากาศ	ฟุตบอล
ไซโย	กตัญญู	วินัย	จิ้งจก
วิทยาศาสตร์	กะละมัง	อิสรภาพ	สุนัข

ตัวอย่าง นักเรียนเล่น **ฟุตบอล** อยู่ในสนามหน้าโรงเรียน

ข้อ	ข้อความ
๑.	เด็กดีต้องรู้จัก.....รู้จักคุณแม่
๒.	สมชายชอบเรียนวิชา.....มาก
๓.	!ฉันสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้แล้ว
๔.	เป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์
๕.	รถสามล้อชน.....ต้นไม้หน้าบ้านแตกหมดแล้ว
๖.	เธอทำอาหารรสชาติไม่เป็น.....เลย
๗.	ชอบร้องทักก่อนนอนทุกคืน
๘.	ห้องนามี.....บริสุทธิ์
๙.	เป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา
๑๐.	ใบนี้เล็กเกินไป ไม่เหมาะสำหรับใช้ซักผ้า

แบบฝึกทักษะที่ ๗ เรื่อง คำมูล

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านคำประพันธ์ต่อไปนี้ แล้วเลือกคำมูลหลายพยางค์ ไปเขียนลงในช่อง
หมายเลขในตารางให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

“ชีวิตนี้เกิดมาอาภัพนัก
ทุกวันนี้หงอยเหงาเศร้าอูรา
ขอบนบานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั่วทิศา
ไร้ความทุกข์ประสพสุขในชีวิต

ขาดคนรักดูแลและห่วงหา
ปรารถนาสิ่งใดไม่เคยมี
ประทานพรเมตตาให้สุขซี
ต่อแต่นี้จึงสมหวังดังตั้งใจ”
(รักษุสุมณ เดชะผล)

ข้อที่	คำ
๑	
๒	
๓	
๔	
๕	
๖	
๗	
๘	
๙	
๑๐	

แบบทดสอบหลังเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมาย × ลงใน
กระดาษคำตอบ (๑๐ คะแนน)

๑. ข้อใดกล่าวถึงลักษณะของคำมูลถูกต้องที่สุด
 - ก. คำมูลต้องเป็นคำพยางค์เดียวเท่านั้น
 - ข. คำมูลต้องเป็นคำพยางค์เดียวที่มีความหมาย
 - ค. คำมูลเป็นคำพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ที่มีความหมาย
 - ง. คำมูลเป็นคำพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ที่ไม่มีความหมาย
๒. ข้อใดเป็นคำมูลทุกคำ
 - ก. กลางวัน โยกเยก คู่มือ
 - ข. ทะเล สื่อสาร กาลเวลา
 - ค. โกรโโกโส ขรุขระ แจ่มใส
 - ง. อลหม่าน กระจาด จะละเมียด
๓. ข้อใดเป็นคำมูลที่เป็นคำไทยแท้ทุกคำ
 - ก. กึก กึก แก้ง
 - ข. เพ็ญ จันทร พร
 - ค. บุหร่ง บุหลัน บุหงา
 - ง. มะพร้าว ตะขบ ตะปู
๔. ข้อใดเป็นคำมูลหลายพยางค์ทุกคำ
 - ก. จระเข้ หมาดำ งูเจี้ยว
 - ข. กะทิ น้ำหวาน โหระพา
 - ค. ซ่อม สะตอว เดินตลาด
 - ง. กระทบ กะละมัง นาฬิกา
๕. คำมูลแบ่งออกเป็นกี่ชนิด
 - ก. ๒ ชนิด
 - ข. ๓ ชนิด
 - ค. ๔ ชนิด
 - ง. ๕ ชนิด

๖. ข้อใดกล่าวถูกต้องที่สุด
- ก. คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมาเพียงครั้งเดียวไม่มีความหมาย
 - ข. คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมาหลายครั้ง แต่ไม่มีความหมาย
 - ค. คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมาก็ครั้งก็ได้ แต่ต้องมีความหมาย
 - ง. คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมาจะมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้

๗. ข้อใดเป็นคำมูลพยางค์เดียว
- ก. ตลก
 - ข. ฉันท
 - ค. กะทิ
 - ง. จันทร

๘. ข้อใดเป็นคำมูลที่มาจากภาษาอังกฤษทั้งหมด
- ก. แห จาร เกียะ แป๊ะ สูญ
 - ข. การ์ด ไมล์ เมตร ปอนด์ ฟุต
 - ค. กราฟ เกียะ เกียว เพ็ญ ไซด์
 - ง. ฉั่น กระผม ขยุกขยิก บาย อวย

๙. ข้อใดเป็นคำมูลที่มาจากภาษาอื่นทุกคำ
- ก. โหระพา บะหมี่ มะละกอ
 - ข. ก่วยเตี๋ยว เทนนิส เกเร
 - ค. ภรรยา มนุษย์ แบดมินตัน
 - ง. ะรึน ราชีนี คอมพิวเตอร์

๑๐. ข้อเป็นความแตกต่างระหว่างคำกับพยางค์
- ก. ความหมาย
 - ข. เสียงสระและเสียงพยัญชนะ
 - ค. เสียงสระและเสียงวรรณยุกต์
 - ง. เสียงพยัญชนะและเสียงวรรณยุกต์

เธอตอบคำถามได้มั่นใจ
ทุกข้อไหมe ถ้ายังไม่ได้ ีรับอ่าน
บทวนใหม่ได้เลยจ๊ะ

กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน
 เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย
 รายวิชาภาษาไทย ๓ รหัสวิชา ท๓๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 เล่มที่ ๑ เรื่อง คำมูล

ชื่อ - นามสกุล.....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/.....เลขที่.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
๑				
๒				
๓				
๔				
๕				
๖				
๗				
๘				
๙				
๑๐				

คะแนนเต็ม	๑๐
คะแนนได้	

ผลการประเมิน

- ☐ ดีมาก
☐ ดี
☐ ปานกลาง
☐ ปรับปรุง

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(นางสาวณัฏฐ์ แก้วแจ้ง)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนระหว่าง ๙-๑๐	อยู่ในเกณฑ์	ดีมาก
คะแนนระหว่าง ๗-๘	อยู่ในเกณฑ์	ดี
คะแนนระหว่าง ๕-๖	อยู่ในเกณฑ์	ปานกลาง
คะแนนระหว่าง ๐-๔	อยู่ในเกณฑ์	ปรับปรุง

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๑ เรื่อง คำมูล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง และเขียนเครื่องหมายผิด ✕ หน้าข้อความที่ผิด (๑๐ คะแนน)

ตัวอย่าง

..... ✓ คำมูลแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ คำมูลพยางค์เดียวและคำมูลหลายพยางค์

- ✕ ๑. คำ คือ หน่วยของคำที่ไม่มีความหมายในตัว
- ✕ ๒. พยางค์ คือ เสียงที่เปล่งออกมาแล้วต้องมีความหมายทุกคำ
- ✓ ๓. คำมูล เป็นคำพื้นฐานที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง กล่าวคือ เป็นคำที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะอาจเป็นคำไทยดั้งเดิมหรือเป็นคำที่มาจากภาษาอื่นก็ได้
- ✓ ๔. คำมูลหลายพยางค์ หมายถึง คำมูลที่มีเสียงมากกว่าหนึ่งเสียง เช่น มะพร้าว
- ✓ ๕. คำที่ประกอบด้วยพยางค์ที่มีความหมาย แต่ความหมายของคำนั้นไม่มีเค้าความหมายของคำเดิมแสดงว่าคำๆ นั้นเป็นคำมูล
- ✕ ๖. คำว่า “นาฬิกา” ไม่ได้เป็นคำมูล เนื่องจากเมื่อแยกแต่ละพยางค์ออกมาแล้วมีความหมายในตัวเองบางส่วน คือคำว่า นา และ กา
- ✓ ๗. คำว่า “ตะปู” เมื่อแยกพยางค์ออกจากกันแล้ว จะไม่มีความหมายของคำว่า ตะปูเหลืออยู่เลย
- ✓ ๘. คำว่า “หนังสือ” เป็นคำมูลหลายพยางค์ที่มีความหมายเพียง บางพยางค์
- ✓ ๙. คำว่า “กุญแจ” คำมูลหลายพยางค์ที่ความหมายของคำไม่มีเค้าความหมายของแต่ละพยางค์
- ✕ ๑๐. คำว่า “กราฟ” เป็นคำมูลหลายพยางค์

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๒
เรื่อง คำมูล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่เป็นคำมูลพยางค์เดียว และเขียนเครื่องหมายผิด ✕ หน้าข้อความที่เป็นคำมูลหลายพยางค์ (๑๐ คะแนน)

ตัวอย่าง

..... ✓ เพชร

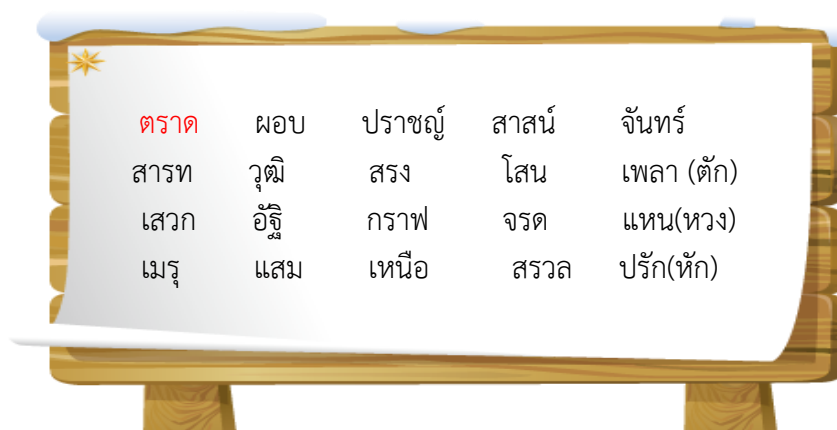
- ✕ ๑. ไผท
- ✕ ๒. ถนน
- ✓ ๓. ตรู
- ✕ ๔. ผกา
- ✕ ๕. เขม่น
- ✓ ๖. โปสท์
- ✕ ๗. กิริยา
- ✓ ๘. ศก
- ✓ ๙. เพชร
- ✕ ๑๐. นที

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๓ เรื่อง คำมูล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำ ที่เป็นคำมูลพยางค์เดียวจากกรอบที่กำหนดให้ และเขียนลงในตารางให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

ข้อที่	คำ
ตัวอย่าง	ตราด
๑	ปราชญ์
๒	สาสน์
๓	จันทร์
๔	สารท
๕	สรง
๖	เพลา(ตัก)
๗	กราฟ
๘	แหน(หวง)
๙	เหนือ
๑๐	ปรัก(หัก)

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๔
เรื่อง คำมูล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำที่เป็นคำมูลหลายพยางค์จากกรอบที่กำหนดให้ และเขียนลงในตารางให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

โสน	แกง	จันทร์	เสวย	ปรัก (เงิน)
จรด	แสม	เมตร	ภูมิจ	ผอบ
สรวล	อัฐิ	วุฒิจ	ปลัก	แหวน (ทอง)
ผลึก	เมรุ	ขลึง	แกะ	เพลา (ตัก)

ข้อที่	คำ
ตัวอย่าง	โสน
๑	แกง
๒	เสวย
๓	จรด
๔	แสม
๕	ผอบ
๖	สรวล
๗	อัฐิ
๘	วุฒิจ
๙	ผลึก
๑๐	เมรุ

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๕ เรื่อง คำมูล

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาคำมูลต่อไปนี้ แล้วระบุว่าคำใดเป็นคำมูลที่เป็นคำไทยแท้ และ คำมูลที่มาจากภาษาอื่น โดยระบุแหล่งที่มาของคำ หน้าคำที่กำหนดให้ (๑๐ คะแนน)

ตัวอย่าง คำยืมภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์

-คำยืมภาษาเขมร..... ๑. ชำร่วย
-คำไทยแท้..... ๒. หัวเราะ
-คำยืมภาษาจีน..... ๓. บะหมี่
-คำยืมภาษาอังกฤษ..... ๔. ไมโครโฟน
-คำยืมภาษาบาลี..... ๕. สามี
-คำไทยแท้..... ๖. บาดทะยัก
-คำยืมภาษาเขมร..... ๗. กระป๋อง
-คำยืมภาษาจีน..... ๘. แซยิด
-คำยืมภาษาอังกฤษ..... ๙. ปิงปอง
-คำยืมภาษาสันสกฤต..... ๑๐. ฤาษี

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๖
เรื่อง คำมูล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำมูลจากกรอบที่กำหนดให้ มาเติมลงในช่องว่างเพื่อให้ได้ใจความสมบูรณ์ (๑๐ คะแนน)

กระถาง	สับปะรด	อากาศ	ฟุตบอล
ไซโย	กตัญญู	วินัย	จิ้งจก
วิทยาศาสตร์	กะละมัง	อิสรภาพ	สุนัข

ตัวอย่าง นักเรียนเล่น ฟุตบอล อยู่ในสนามหน้าโรงเรียน

ข้อ	ข้อความ
๑.	เด็กดีต้องรู้จัก..... กตัญญูรู้คุณพ่อแม่
๒.	สมชายชอบเรียนวิชา..... วิทยาศาสตร์มาก
๓.	 ไซโย!ฉันสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้แล้ว
๔.	 วินัยเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์
๕.	รถสามล้อชน..... กระถางต้นไม้หน้าบ้านแตกหมดแล้ว
๖.	เธอทำอาหารรสชาติไม่เป็น..... สับปะรดเลย
๗.	 จิ้งจกชอบร้องทักก่อนนอนทุกคืน
๘.	ท้องนามี..... อากาศบริสุทธิ์
๙.	 อิสรภาพเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา
๑๐.	 กะละมังใบนี้เล็กเกินไป ไม่เหมาะสำหรับใช้ซักผ้า

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๗
เรื่อง คำมูล

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านคำประพันธ์ต่อไปนี้ คำใดเป็นคำมูลหลายพยางค์ นำไปเขียนลงในช่องว่างให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

“ชีวิตนี้เกิดมาอาภัพนัก
ทุกวันนี้หงอยเหงาเศร้าอุรา
ขอบนบานสังคัมภ์สัทธิทั่วทิศา
ไร้ความทุกข์ประสพสุขในชีวิต

ขาดคนรักดูแลและห่วงหา
ปรารถนาสิ่งใดไม่เคยมี
ประทานพรเมตตาให้สุขี
ต่อแต่นี้จึงสมหวังดังตั้งใจ”
(รักษุสุมณ เตชะผล)

ข้อที่	คำ
๑	ชีวิต
๒	อาภัพ
๓	อุรา
๔	ปรารถนา
๕	ทิศา
๖	ประทาน
๗	เมตตา
๘	สุขี
๙	ประสพ
๑๐	ชีวิต

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กรุงเทพมหานคร : ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๑.

กำชัย ทองหล่อ. **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น (๑๙๙๗ จำกัด), ๒๕๔๕.

จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช. **“นวัตกรรมการศึกษาไทย : รูปแบบการเรียนการสอน” นวัตกรรม**
การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ
คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. **๘๐ นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น, ๒๕๔๙.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) **แผนการจัดการเรียนรู้สองแนวทางที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ**
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)
จำกัด, ๒๕๔๘.

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. **๑๙ วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะ**. พิมพ์ครั้งที่ ๓.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕.

อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (๒๕๔๓). **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

อัมพร ทองใบ และ มาลี พันธุ์ประเสริฐ. **หลักภาษาไทย ฉบับสมบูรณ์**. นนทบุรี :
บริษัท จึงค์ ปียอนด์, ๒๕๕๙.